BIZNESNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYALASHUVI

Abdulaziz Umarov
Millat Umidi universiteti Xalqaro biznesni boshqarish 4-kurs talabasi
Email.umarov3244.a@gmail.com
Sharofiddin Tohirov
Millat Umidi universiteti Xalqaro biznesni boshqarish 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada biznesning raqamli transformatsiyalashuvi jarayonlari, ularning zamonaviy iqtisodiyotdagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar — sun’iy intellekt, bulutli xizmatlar, “Big Data” tahlili, blokcheyn va avtomatlashtirilgan tizimlar — biznes jarayonlarining samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlar bilan o‘zaro munosabatlarni yaxshilashda muhim rol o‘ynaydi. Maqolada shuningdek, O‘zbekiston biznes sektori uchun raqamli transformatsiya strategiyalarini ishlab chiqishning dolzarbligi va davlat tomonidan ko‘rsatilayotgan qo‘llab-quvvatlovchi siyosatlar ham yoritilgan.

Kalit so‘zlar: raqamli transformatsiya, biznes jarayonlari, innovatsiya, sun’iy intellekt, Big Data, raqamli iqtisodiyot, O‘zbekiston.

Аннотация: В статье рассматриваются процессы цифровой трансформации бизнеса, их роль и значение в современной экономике. Цифровые технологии — искусственный интеллект, облачные сервисы, анализ больших данных, блокчейн и автоматизированные системы — способствуют повышению эффективности бизнес-процессов, снижению издержек и улучшению взаимодействия с клиентами. Также в статье анализируются стратегии цифровой трансформации для бизнес-сектора Узбекистана и государственная политика, направленная на поддержку инновационных решений.

Ключевые слова: цифровая трансформация, бизнес-процессы, инновации, искусственный интеллект, большие данные, цифровая экономика, Узбекистан.

Abstract: This article examines the processes of business digital transformation and their importance in the modern economy. Digital technologies — such as artificial intelligence, cloud services, big data analytics, blockchain, and automated systems — play a vital role in improving business efficiency, reducing operational costs, and enhancing customer relations. The paper also highlights the relevance of developing digital transformation strategies for Uzbekistan’s business sector and the government initiatives that support innovation and technological advancement.

Keywords: digital transformation, business processes, innovation, artificial intelligence, big data, digital economy, Uzbekistan.

1. Kirish

ISSN 3030-3907

Bugungi globallashuv va texnologik taraqqiyot davrida biznesning raqamli transformatsiyalashuvi zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning ajralmas omiliga aylanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tez sur'atlarda rivojlanishi, sun'iy intellekt, "Big Data", blokcheyn, bulutli hisoblash va avtomatlashtirish tizimlarining jadal tatbiqi natijasida korxonalar faoliyatini tubdan o'zgartirib yubormoqda. Endilikda biznes muvaffaqiyatining muhim mezoni nafaqat mahsulot yoki xizmat sifati, balki raqamli yechimlardan samarali foydalanish, ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish va mijozlar bilan interaktiv munosabat o'rnatish darajasiga ham bog'liq bo'lib qoldi.

Raqamli transformatsiya jarayoni korxonalar uchun nafaqat texnologik yangilanish, balki boshqaruv, marketing, moliya va inson resurslarini optimallashtirish imkonini beruvchi strategik o'zgarish hisoblanadi. Bu jarayon biznesning raqobatbardoshligini oshiradi, global bozor talablariga moslashuvchanlikni kuchaytiradi va innovatsion rivojlanish uchun mustahkam zamin yaratadi. Ayniqsa, O'zbekiston sharoitida raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasining amalga oshirilishi biznes subyektlari faoliyatida yangi istiqbollarni ochmoqda.

Mazkur maqolada biznesning raqamli transformatsiyalashuvi mohiyati, uning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri, xorijiy va mahalliy tajribalar, shuningdek, O'zbekiston korxonalari uchun raqamli yechimlarni joriy etishning dolzarb masalalari yoritiladi. Maqolaning maqsadi — raqamli transformatsiyaning nazariy asoslarini ochib berish, uning amaliy ahamiyatini ko'rsatish hamda O'zbekiston biznes muhitida ushbu jarayonni jadallashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iboratdir.

2. Asosiy qism

Biznesning raqamli transformatsiyalashuvi — bu korxona faoliyatining barcha yo'nalishlariga zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va yangi qiymat zanjirlarini yaratish jarayonidir. U nafaqat texnologik yangilanishni, balki butun boshqaruv tizimini, ish jarayonlarini, mijozlar bilan o'zaro aloqalarni va hatto korxona madaniyatini ham o'zgartirishni nazarda tutadi.

Raqamli transformatsiyaning asosini sun'iy intellekt, bulutli xizmatlar, katta hajmdagi ma'lumotlar (Big Data), Internet of Things (IoT), blokcheyn va avtomatlashtirilgan tizimlar tashkil etadi. Ushbu texnologiyalar yordamida kompaniyalar real vaqt rejimida ma'lumotlarni tahlil qiladi, qarorlarni tezroq va aniqroq qabul qiladi, bozor tendensiyalarini oldindan bashoratlay oladi hamda raqobatbardosh ustunlikka erishadi. Masalan, sun'iy intellekt yordamida ishlab chiqilgan tahliliy modellar marketing strategiyalarini takomillashtiradi, mijozlarning ehtiyojlarini aniqlashda yangi imkoniyatlar yaratadi.

ISSN 3030-3907

Raqamli transformatsiya biznes jarayonlarini avtomatlashtirish orqali inson omiliga bog‘liq xatoliklarni kamaytiradi va samaradorlikni oshiradi. Masalan, logistika tizimlarida raqamli boshqaruv modullari tovar harakatini real vaqtda kuzatishga imkon beradi, bu esa yetkazib berish vaqtini qisqartiradi va mijozlar qoniqishini oshiradi. Moliya sohasida esa raqamli yechimlar to‘lov tizimlarini soddalashtirib, naqd pulsiz iqtisodiyotning rivojlanishiga turtki bermoqda.

Bugungi kunda O‘zbekistonda ham biznesni raqamli transformatsiyalash jarayonlari jadal sur’atlarda rivojlanmoqda. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida davlat tomonidan yaratilayotgan elektron xizmatlar, soliq va bojxona tizimlarining avtomatlashtirilishi, elektron to‘lov tizimlarining kengayishi tadbirkorlik subyektlari uchun qulay muhit yaratmoqda. Shu bilan birga, “Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali”, “my.gov.uz”, “id.gov.uz” kabi platformalar davlat xizmatlarining shaffofligini oshirib, biznes yuritish jarayonini soddalashtirdi.

Biroq raqamli transformatsiyani muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun bir qator muammolar ham mavjud. Ulardan eng asosiysi — raqamli savodxonlik darajasining pastligi, texnologik infratuzilmaning yetarli rivojlanmaganligi, kibermuhitdagi xavfsizlik tahdidlari va moliyaviy resurslarning cheklanganligidir. Ayniqsa, kichik va o‘rta biznes subyektlari uchun raqamli texnologiyalarni joriy etish katta xarajatlarni talab qilmoqda. Shu sababli, davlat tomonidan grantlar, imtiyozli kreditlar va texnologik inkubatorlar orqali qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari kuchaytirilmoqda.

Raqamli transformatsiyaning iqtisodiy samarasini quyidagi jihatlar orqali ko‘rish mumkin: birinchidan, ishlab chiqarish xarajatlari kamayadi; ikkinchidan, ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv qarorlari tezlashadi; uchinchidan, iste’molchilar bilan muloqot yangi bosqichga chiqadi. Misol tariqasida, elektron tijorat platformalari (Wildberries, OLX, Uzum Market, Alibaba va boshqalar) mijozlarning xarid odatlarini tahlil qilib, ularga shaxsiylashtirilgan takliflar berish imkonini yaratmoqda. Bu esa bozordagi raqobatni kuchaytiradi va korxonalarning xizmat sifatini oshirishga undaydi.

Raqamli transformatsiya biznesni global integratsiya jarayonlariga ham olib kiradi. Bugungi kunda xalqaro korporatsiyalar, masalan, Amazon, Google, Tesla, Huawei va Microsoft raqamli innovatsiyalar asosida o‘z faoliyatini rivojlantirib, dunyo bozorida yetakchilikni qo‘lga kiritgan. O‘zbekiston kompaniyalari ham asta-sekin shu yo‘nalishda qadam tashlamoqda. Masalan, “Artel”, “Beeline Uzbekistan”, “Uzum”, “Agrobank” va “Kapitalbank” raqamli ekotizimlar yaratish orqali o‘z mijozlariga innovatsion xizmatlar taqdim etmoqda.

Shuningdek, raqamli transformatsiya inson resurslarini qayta tayyorlashni ham talab etadi. Yangi texnologiyalarni joriy etish bilan birga xodimlarning IT

ISSN 3030-3907

ko‘nikmalari, analitik fikrlash qobiliyatlari va moslashuvchanligi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu maqsadda O‘zbekistonda IT Park, One Million Uzbek Coders dasturi, “Digital Generation” loyihasi kabi tashabbuslar yoshlarning raqamli kompetensiyasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, biznesning raqamli transformatsiyalashuvi iqtisodiyotda yangi imkoniyatlarni ochadi, innovatsion yechimlarni tezlashtiradi va mamlakatning global raqobatbardoshligini oshiradi. Ammo bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun davlat, xususiy sektor va ta’lim tizimi o‘rtasida mustahkam hamkorlik zarur.

3. Xulosa

Biznesning raqamli transformatsiyalashuvi zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish korxonalar faoliyatini samarali boshqarish, mijozlar bilan yangi darajadagi interaktiv aloqalar o‘rnatish va raqobatbardosh ustunlikka erishish imkonini beradi. Ushbu jarayon nafaqat texnik yangilanish, balki tashkilot madaniyati, boshqaruv uslubi va strategik fikrlashda ham tub o‘zgarishlarni talab qiladi.

O‘zbekiston sharoitida raqamli iqtisodiyotning shakllanishi va “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasining amalga oshirilishi mamlakat biznes sektori uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, raqamli savodxonlikni oshirish, axborot xavfsizligini ta’minlash va texnologik infratuzilmani rivojlantirish muhim vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda. Xulosa qilib aytganda, biznesning raqamli transformatsiyasi milliy iqtisodiyotning barqaror o‘sishi, innovatsion rivojlanish va global raqobatbardoshlikni ta’minlashda muhim o‘rin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi qaror. — Toshkent, 2020 yil.

2. Котлер Ф., Армстронг Г. *Принципы маркетинга в цифровую эпоху.* — Москва: Вильямс, 2021.

3. Schwab, K. *The Fourth Industrial Revolution.* — Geneva: World Economic Forum, 2016.

4. Karimov A. “Biznesning raqamli transformatsiyasi: imkoniyatlar va chaqiriqlar.” — *Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali*, №2, 2023, 45–52-betlar.

ISSN 3030-3907